

Structuur, werkwijze en financiering Chapeau Woonkringen

Chapeau Woonkringen is een initiatief van familieleden van mensen met psychische problematiek die zonder hulp en ondersteuning niet in staat zijn zich zelfstandig te handhaven in de samenleving.

Deze familieleden en andere maatschappelijk betrokken personen organiseren woonvoorzieningen waar deze mensen ondanks hun beperking zo zelfstandig mogelijk kunnen leven. In deze presentatie gaan we in op de structuur, de werkwijze en de financiering.

Beschermd wonen in de Wmo 2015

Mensen die door hun psychische of psychosociale problematiek zich niet op eigen kracht kunnen handhaven in de samenleving, kunnen aanspraak maken op het zogenoemde 'Beschermd wonen'. Vanaf het jaar 2015 is het de taak van de gemeente geworden om het 'Beschermd wonen' te verstrekken. Die verplichting ligt vast in de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015, 'de Wmo'.

Het Beschermd wonen is gericht op het bieden van ondersteuning en begeleiding, die de zelfredzaamheid en maatschappelijke participatie bevordert, die steun geeft bij het psychisch en psychosociaal functioneren, die bijdraagt aan stabilisatie van het psychiatrisch ziektebeeld en helpt om verwaarlozing en maatschappelijke overlast te voorkomen.

Dat is een omvangrijke en veeleisende taak.

Sociale inclusie

Wat de Wmo niet regelt, is het uiteindelijke achterliggende doel dat elke burger, ook diegene die getroffen wordt door psychische problematiek, zo veel als mogelijk in de gelegenheid wordt gesteld om deel te nemen aan de samenleving en zich daarvan onderdeel te voelen: sociale inclusie.

Sociale inclusie kan niet worden opgelegd, je kunt alleen proberen de omstandigheden daarvoor gunstiger te maken, met name door de relatie met de familie mogelijk te maken of te herstellen, door de mogelijkheden te verbeteren voor het opbouwen en onderhouden van een sociaal netwerk en uiteindelijk daarmee het deelnemen aan de samenleving, de maatschappelijke participatie, te bevorderen.

De Rol van Chapeau

Mensen in de doelgroep 'psychische of psychosociale problematiek' die niet in staat zijn zich op eigen kracht te handhaven in de samenleving, wonen heel vaak nog in instellingen. Een aantal van hen woont nog bij de ouders thuis, voor wie de dagelijkse zorg voor hun kind met het ouder worden steeds moeilijker is op te brengen. En bij sommigen, die wel zelfstandig wonen, gaat dat gepaard met veel problemen, met veel vallen en opstaan.

In zulke omstandigheden is het moeilijk om voor jezelf een toekomstperspectief te zien. Om elke dag opnieuw de moed bij elkaar te rapen om iets te ondernemen dat zin geeft aan je bestaan.

De mensen achter Chapeau Woonkringen proberen de omstandigheden te scheppen waarin er nieuw perspectief ontstaat. Door aan deze personen een zelfstandige woning beschikbaar te stellen. Waar ze 24 uur per etmaal kunnen terugvallen op altijd beschikbare zorg en ondersteuning. En waardoor ze, al is het maar in kleine stapjes, weer kunnen deelnemen aan de samenleving en zich daarvan onderdeel kunnen voelen.

Organisatie: de achtergrond

Het idee voor Chapeau Woonkringen is ontstaan in 2011, toen er zich een mogelijkheid voordeed om een woonvoorziening te realiseren in de plaats Uden. Woningcorporatie Area

was bereid daaraan mee te werken, op voorwaarde dat er een voor haar voldoende stevige structuur en organisatie ontstond waarmee zij zaken kon doen.

In dat jaar is, vanuit de betrokkenheid van familieleden en anderen, een visie ontwikkeld. We noemden dat toen nog 'op participatie gericht begeleid wonen'.

Vanuit die visie is een beleid geformuleerd. Dat beleid en de ideeën over hoe dat moest worden vormgegeven, werden vastgelegd in een boekje, de 'Leidraad Woonkringen', te downloaden van onze website.

Met de overeenstemming die er was met de diverse betrokkenen, zijn vervolgens uitvoeringsregelingen opgesteld, om dat alles ook in de praktijk tot uitvoering te kunnen brengen.

Rol Chapeau: de kern

Het draait allemaal om de "cliënt", die bij ons gewoon de "Bewoner" heet.

Chapeau faciliteert zo goed mogelijk de omstandigheden waaronder de bewoner tot zijn recht kan komen in een zo zelfstandig mogelijk leven.

De eerste stap daarvoor is de beschikbaarheid van woningen. Chapeau sluit met een woningcorporatie of andere investeerder een langlopende huurovereenkomst voor een aantal van 15 tot 20 woningen, die samen de woonkring kunnen vormen.

Om de noodzakelijke begeleidingszorg te kunnen leveren, sluit Chapeau een Overeenkomst met een professionele zorgverleningsorganisatie. Die zorgverlener stelt een team samen, dat in de woonkring, 24 uur per etmaal, 7 dagen per week, de begeleiding levert.

De rol van Chapeau

Het begeleidingsteam heeft als belangrijke opgave om de mogelijkheden van de bewoners tot het hebben van sociale contacten zo veel mogelijk te bevorderen.

De woningen die door Chapeau gehuurd worden, worden door haar onderverhuurd aan de individuele bewoners, op basis van een zorg/huurovereenkomst, waarmee tevens de verbinding met de zorgelementen goed geregeld is.

Op deze manier maakt Chapeau het mogelijk dat mensen met psychische problematiek die zich niet zelfstandig kunnen handhaven in de samenleving, toch een zo zelfstandig mogelijk leven kunnen leiden, waarin zij voor zichzelf zinvolle doelen kunnen stellen en daaraan kunnen werken. Op deze manier kan intensieve zorg worden geleverd, op de kleinst mogelijke schaal waarop dat verantwoord mogelijk is.

Chapeau Lokaal

We zeiden het al: Chapeau Woonkringen is een initiatief van familieleden van mensen met psychische problematiek die zonder hulp en ondersteuning niet in staat zijn zich zelfstandig te handhaven in de samenleving.

Maar er komt veel kijken, bij de opzet en de instandhouding van zo'n woonvoorziening. Je kan niet verwachten dat elk initiatief maar meteen, of ook op termijn, altijd zal beschikken over alle kennis en vaardigheden die daarvoor nodig zijn.

Daarom is Chapeau georganiseerd als een koepel, waaronder een groot aantal lokaal georganiseerde woonkringen kan functioneren. En al naar gelang de behoeften en samenstelling van het lokale bestuur, doen ze in meerdere of mindere mate een beroep op ondersteuning door de koepel. Een aantal bedrijfsmatige taken is sowieso ondergebracht bij de koepelstichting.

Operationele contracten

Om alle afspraken goed vast te leggen en de continuïteit zeker te stellen, is een stelsel van operationele contracten ingesteld.

Op de eerste plaats is dat het huurcontract tussen de woningcorporatie (of andere woningeigenaar) en de lokale woonkring. Dat is een langlopende overeenkomst, van bijvoorbeeld twintig jaar. Op basis daarvan kan de lokale woonkring zorg/huurovereenkomsten sluiten met de individuele bewoners.

Een van de eisen in de zorg/huurovereenkomst is dat de bewoner een individueel zorgcontract sluit met de zorgverlener die in de woonkring werkzaam is.

De verlening van de zorg, de begeleiding, wordt geregeld in een Raamovereenkomst. In die raamovereenkomst met de zorgverlener zijn zowel de lokale Chapeau Woonkring als de koepelstichting Chapeau Woonkringen partij.

Governance

De achtergrond

Zoals we eerder al zagen: vanuit het startpunt van familiebetrokkenheid of maatschappelijke betrokkenheid, zijn een visie en beleid ontwikkeld, beschreven in de Leidraad Woonkringen. Op basis daarvan zijn uitvoeringsregelingen geformuleerd.

Formalisering beleid

Met alleen een beleid kun je geen zaken doen. Daarvoor is het nodig om een structuur te hebben van afspraken, waar partijen over en weer een beroep kunnen doen.

De koepelstichting en de lokale woonkringen zijn ondergebracht in stichtingen. De voorwaarden daarvan zijn vastgelegd in de statuten van de stichting. De stichting heeft rechtspersoonlijkheid en kan contracten aangaan met derden. Elke stichting wordt vertegenwoordigd door haar eigen bestuur.

De statuten van Chapeau Woonkringen schrijven voor dat er een reglement is, waar alle Lokale Chapeau Woonkringen zich aan moeten conformeren. In dat reglement worden de binnen de Chapeau organisatie geldende onderlinge verhoudingen geregeld.

Met elke Lokale Chapeau Woonkring afzonderlijk wordt door de koepelstichting een uitvoeringsovereenkomst gesloten, met de detailuitwerkingen.

Randvoorwaarden

Bij het formuleren van de afspraken en voorwaarden moet rekening gehouden worden met een groot aantal randvoorwaarden, waarvan enkele wettelijk voorgeschreven zijn of die onderdeel uitmaken van voor de GGz-branche geldende afspraken.

De financiering

De kosten van behandeling van mensen met psychische problematiek, bijvoorbeeld de behandeling door een psychiater, worden betaald uit de Zorgverzekeringswet.

Sinds het jaar 2015 worden de kosten van de begeleiding van het beschermd wonen gefinancierd met Wmo gelden.

In de Chapeau Woonkringen betaalt de bewoner zelf de huur van de woning, die is voor eigen rekening. De huurprijzen liggen op het niveau van de sociale huur en zijn, ook met een laag inkomen zoals een uitkering, nog goed te betalen omdat ook aanspraak kan worden gemaakt op huurtoeslag.

De begeleiding en het zelfstandig wonen dragen bij aan de mogelijkheden van de bewoner tot maatschappelijke participatie.

Financiering beschermd wonen

De persoon met psychische of psychosociale problematiek die niet in staat is zich op eigen kracht te handhaven in de samenleving, heeft op grond van de wet recht op een beschikking Beschermd wonen, in de gemeente van zijn keuze.

Een Wmo beschikking Beschermd wonen is een 'voor beroep vatbare beschikking' als bedoeld in de Algemene Wet Bestuursrecht. Daarvoor moet bij de gemeente een aanvraag worden ingediend. Zo'n beschikking Beschermd wonen heet in jargon een 'maatwerk voorziening'.

De toekenning geeft het recht op vergoeding van de kosten van het beschermd wonen, tot het in de beschikking genoemde bedrag. De besteding daarvan kan lopen via een door de gemeente met een zorgaanbieder gesloten overeenkomst voor 'Zorg in natura', maar kan ook worden besteed via een individueel persoonsgebonden budget. Beide vormen komen voor.

Voor de toepassing van de Wmo geldt Chapeau Woonkringen als "de instelling" die het beschermd wonen levert. De kosten van het beschermd wonen worden betaald aan de koepel Chapeau Woonkringen, die op haar beurt zorgt voor de betalingen aan de zorgverleners en aan de lokale woonkringen. Ook de kosten van de koepelstichting zelf worden daaruit betaald.

Taakverdeling

Met deze figuur wordt de globale taakverdeling weergegeven tussen de koepelstichting Chapeau Woonkringen en de lokale Woonkringen. De bedrijfsvoeringsaspecten worden voor het overgrote deel uitgevoerd door de koepelstichting, zodat de lokale woonkringen zich kunnen concentreren op de kern, met primair de belangen van de bewoners voor ogen: het faciliteren van het wonen, de zorg en de relatie met de buitenwereld.

Formele structuur

De koepelstichting Chapeau Woonkringen levert professionele ondersteuning aan de bij haar aangesloten lokale woonkringen. De koepelstichting wordt bestuurd door een raad van bestuur, onder toezicht van een raad van toezicht.

De besturen van de lokale woonkringen bestaan uit vrijwilligers. Zij worden benoemd, maar eventueel ook geschorst of ontslagen, door de koepelstichting. Op die manier kan de continuïteit in het bestuur van de lokale woonkringen worden gegarandeerd. De koepelstichting kan ook zelf (mede) bestuurslid zijn van een lokale woonkring.

Alle lokale woonkringen zijn vertegenwoordigd in een adviesraad, die de raad van toezicht gevraagd en ongevraagd advies kan geven.

De formele structuur is er mede op gericht de risico's zo veel mogelijk te beperken en de continuïteit zeker te stellen. Meer over dit onderwerp is te lezen op de website onder 'De Chapeau Woonkring | Continuïteit en risicobeheersing'.

's-Hertogenbosch, februari 2017